

Postępy i problemyw stymulacji serca IV Sympozjum Jesienne

***zorganizowane przez Oddział Lubelski PTK,
pod patronatem Sekcji Rytmu Serca
Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego***

***14,75 punktów dydaktycznych przyznanych przez Komisję ds. Szkoleń
i Specjalizacji PTK***

5-7 listopada 2008 (środa-piątek)

***Zamek Czocha w Leśnej k. Jeleniej Góry
59-820 Leśna (075) 72 11 553; (075) 72 11 185
info@zamekczocho.pl***

Komitet Organizacyjny:

Przewodniczący, główny organizator:

Prof. dr hab. n. med. Andrzej Kutarski (Lublin)

Członkowie Komitetu Organizacyjnego (alfabetycznie):

Dr n. med. Michał Chudzik (Łódź)

Dr n. med. Barbara Małecka (Kraków)

Dr n. med. Piotr Ruciński (Lublin)

Dr Adam Tarkowski (Lublin)

Dr Andrzej Ząbek (Kraków)

Komitet Naukowy Sympozjum:

Przewodniczący:

Prof. dr hab. n. med. Andrzej Kutarski (Lublin)

Członkowie:

1. *Prof. dr hab. n. med. Grzegorz Opolski (Warszawa)*
2. *Dr n. med. Michał Chudzik (Łódź)*
3. *Dr n. med. Aleksander Bardyszewski (Warszawa)*
4. *Dr n. med. Jarosław Blicharz (Tarnów)*
5. *Dr n. med. Paweł Dąbrowski (Zamość)*
6. *Dr n. med. Bogusław Grzegorzewski (Katowice)*
7. *Dr Jacek Kuśnierz (Warszawa)*
8. *Dr n. med. Aleksander Maciąg (Warszawa)*
9. *Dr n. med. Barbara Małecka (Kraków)*
10. *Dr n. med. Przemysław Mitkowski (Poznań)*
11. *Dr n. med. Włodzimierz Mojkowski (Warszawa)*
12. *Dr n. med. Michał Moszczeński (Warszawa)*
13. *Dr Krzysztof Oleszczak (Lublin)*
14. *Dr n. med. Agnieszka Piątkowska (Warszawa)*
15. *Dr n. med. Piotr Ruciński (Lublin)*
16. *Dr n. med. Jerzy Śpikowski (Wrocław)*

Sponsorzy Sympozjum*:

Sponsorzy główni: Biotronik Polska, Medtronic Polska, oraz Polimed

* Sponsorowanie obejmuje: wynajęcie sali wykładowej z obsługą urządzeń audiowizualnych, lokali dla celów socjalnych oraz kolacje i napoje w przerwach. Dojazd, zakwaterowanie, obiady i kolacje - na koszt Uczestników Sympozjum.

Szanowni Państwo, Koleżanki i Koledzy,

Każdego roku przybywa w Polsce kilka nowych ośrodków implantujących stymulatory bądź ICD; przybywa młodych adeptów sztuki elektroterapii, chętnych do stałego poszerzania swojej wiedzy również i w tym zakresie. O zapotrzebowaniu na szkolenia świadczy liczba zgłoszeń na kursy, warsztaty i sympozja – zawsze przekraczająca organizacyjne możliwości przyjęcia wszystkich chętnych. Świadczy również o tym zawsze pełna sala wykładowa np. o godz. 20-tej, podczas dziesiątków naszych poprzednich spotkań.

Wśród dotychczas zorganizowanych przez nas kursów, konferencji, sympozjów i warsztatów brakowało spotkania poświęconego technikom implantacji i zabiegów powtórnych u pacjentów ze stymulatorami bądź ICD obejmującego jednocześnie przekazanie podstawowej wiedzy z zakresu powikłań zabiegów (okoliczności, zapobieganie, rozpoznawanie i leczenie). Wobec wzrastającej liczby implantacji stymulatorów, ICD oraz wzrostu długości życia pacjentów z tymi układami (więcej zabiegów powtórnych i kolejnych) będzie rosła liczba powikłań tej terapii i zagadnienie powikłań postanowiliśmy tym razem wprowadzić do sympozjum na poziomie „dla średnio i mniej zaawansowanych”.

Rozwojowi stałej stymulacji serca towarzyszy również wprowadzanie nowych algorytmów; z jednej strony pozwalają one m.in. skuteczniej uzyskać pożądany efekt kliniczny, zwiększać bezpieczeństwo stymulacji, eliminować następstwa zbędnej stymulacji ale z drugiej strony - zmuszają do stałego uzupełniania / poszerzania / utrwalania wiedzy o zasadach korzystania z nich. Wobec sytuacji, że dla niektórych młodych lekarzy właśnie kontrole stymulatorów stanowią pierwszy zawodowy kontakt z elektroterapią postanowiliśmy włączyć i to zagadnienie do sympozjum „dla średnio i mniej zaawansowanych”

Kontynuując „pałacowo-zamkową” tradycję, na miejsce kolejnego spotkania wybrałem Zamek Czocha w Leśnej k. Jeleniej Góry. Jest to nie tylko piękne miejsce ale i również jedno z nielicznych w Polsce, posiadających jednocześnie i walory historyczne i bazę na hotelową na ponad 70 osób.

Przewodniczący Komitetu Naukowego
i jednocześnie współorganizator Sympozjum

Prof. dr hab. n. med. Andrzej Kutarski
specjalista kardiolog

*ul. Pełowa 14, 21-002 Marysin
gr. Jastków, woj. lubelskie*

tel./fax: 81 44 33 11 11, e-mail: andrzej.kutarski@poczta.onet.pl

Program Sympozjum

Środa, 5 listopada 2008		
14:00 – 15:00	Przyjazd Uczestników	
15:00 – 16:00	Obiad (sala restauracyjna ?)	
16:25 – 16:30	Przywitanie Gości – Przewodniczący Komitetu Naukowego A. Kutarski	5
Sesja I Inauguracyjno-wprowadzająca. Stymulacja dla mniej i średnio zaawansowanych. Standardy implantacji Cz. 1 Prowadzą: M. Chudzik, J. Śpikowski		
16:30 – 16:45	Sala operacyjna – wyposażenie, organizacja pracy. Standardy B. Małecka	15
15:45 – 17:00	Przygotowanie zabiegu (pacjenta, stolika i pola operacyjnego) M. Chudzik	15
17:00– 17:20	Przebieg zabiegu implantacji – najważniejsze momenty. Jakich błędów należy unikać B. Grzegorzewski	20
17:20 – 17:40	Najczęstsze problemy podczas implantacji układu stymulującego – sposoby rozwiązywania A. Kutarski	20
17:40 – 17:50	Postępowanie z pacjentem w pierwszej dobie po zabiegu. Kłopoty / problemy w pierwszej dobie po zabiegu – czego możemy się obawiać, jak tego unikać J. Śpikowski	10
17:50 – 18:00	Dyskusja z udziałem Uczestników i Moderatorów	15
18:00 – 18:15	Przerwa – napoje podtrzymujące ☺	15
Sesja II Stymulacja dla mniej i średnio zaawansowanych. Zabiegi powtórne u pacjenta ze stymulatorem (ICD) w aspekcie problemów i powikłań Prowadzą: B. Małecka, W. Mojkowski		
18:15 – 18:30	(Pozornie) prosta wymiana stymulatora. Pułapki, niespodzianki i na co należy być przygotowanym M. Chudzik	15
18:30 – 18:50	Rewizja układu stymulującego z powodu dysfunkcji elektrody – zabieg o najwyższym ryzyku skomplikowania się W. Mojkowski	20
18:50 – 19:10	Upgrading – czyli rozbudowa układu stymulującego. „Doszczepienie elektrody”- pułapki, niespodzianki i jak sobie radzić M. Moszczeński	20

19:10 – 19:20	<i>Dlaczego zabiegi powtórne są obarczone większym ryzykiem powikłań i jak je minimalizować</i> A. Maciąg	10
19:20 – 19:35	<i>Implantacja i zabieg powtórny u pacjenta z ICD – czy tylko problem wielkości jednostki ?</i> M. Chudzik	15
19:35 – 19:45	<i>Dyskusja z udziałem Uczestników i Moderatorów – jak zmniejszyć ryzyko zabiegów powtórnych ?</i>	10
19:45 – 20:30	<i>Przerwa techniczna – czas na spacer po Zamku ☺</i>	
20:30 – 22:00	<i>Uroczysta wspólna kolacja ☺</i>	
22:15 – 24:00	<i>Sesja III</i> <i>Tradycyjne kino nocne. Edukacyjne filmy z implantacji układów stymulujących. Jak to robią nasi Koledzy i dlaczego akurat tak ?</i> B. Małecka, M. Chudzik, A. Ząbek Komentarze: Słuchacze	
Czwartek, 6 listopada 2008		
8:00 – 9:00	<i>Śniadanie</i>	
<i>Sesja IV Stymulacja (bardziej) zaawansowanych. Problemy i powikłania stymulacji.</i> <i>Prowadzą: A. Kutarski, P. Mitkowski</i>		
9:00 – 9:20	<i>Zabiegi u chorych leczonych antykoagulacyjnie i p. płytkowo. Standardy, rzeczywistość i realne zagrożenia. Krwiak jako początek kaskady nieszczęść</i> B. Małecka	20
9:20 – 9:30	<i>Powikłania stałej stymulacji serca / ICD – podział. Powikłania infekcyjne – czynniki ryzyka.</i> A. Maciąg	10
9:30 – 9:50	<i>Miejscowa infekcja łoży i odelektrodowe zapalenie wsierdza – rozpoznawanie i postępowanie</i> B. Małecka	20
9:50 – 10:05	<i>Miejscowa infekcja łoży i odelektrodowe zapalenie wsierdza – postępowanie w świetle zmieniających się standardów. Informacje z ostatnich kongresów</i> A. Kutarski	15
10:05 – 10:15	<i>Panel dyskusyjny: Czy standardy postępowania i dobre obyczaje organizacyjne – czy pomogą zmniejszyć ryzyko najgroźniejszych powikłań?</i> Moderatorzy i Wykładowcy Sesji V	15
10:15 – 10:30	<i>Przerwa – napoje podtrzymujące ☺</i>	15
<i>Sesja V Stymulacja (bardziej) zaawansowanych. Problemy i powikłania stymulacji cz 2.</i> <i>Prowadzą: A. Kutarski, P. Mitkowski</i>		
10:30 – 10:45	<i>Wskazania do usuwania elektrod – przezżylnego i drogą kardiochirurgii</i> P. Mitkowski	15

10:45 – 10:50	Usuwanie wrośniętych elektrod wewnątrzsercowych techniką przezskórną – metoda dla kilku ośrodków w Polsce – dlaczego A. Kutarski	5
10:50 – 11:10	Jak usuwamy techniką przezskórną wrośnięte elektrody wewnątrzsercowe i dlaczego to nie jest takie proste P. Mitkowski	20
11:10 – 11:25	Co zmienia się w podejściu do leczenia infekcji miejscowych i odelektrodowego zapalenia wsierdza. Informacje z ostatnich kongresów A. Kutarski	15
11:25 – 12:00	Kilka filmików z usuwania elektrod zamiast podsumowania A. Kutarski, B. Małecka, P. Mitkowski	
12:00 – 12:30	Przerwa – napoje podtrzymujące ☺	15
Sesja VI Standardy kontroli układu stymulującego J. Kuśnierz, J. Blicharz		
12:30 – 12:45	Standardy kontroli układu stymulującego: od zabiegu do końca pierwszego roku. Co kontrolujemy, jak często i dlaczego J. Blicharz	15
12:45 – 13:00	Kontrole układów jednojamowych, dwujamowych, trójjamowych i ICD. Czy tylko ilość elektrod decyduje o częstotliwości kontroli J. Kuśnierz	15
13:00 – 13:10	Których i jakich pacjentów powinniśmy kontrolować częściej? Kontrola stymulatora czy pacjenta i stymulatora? A. Bardyszewski	10
13:10 – 13:25	Stymulacja a farmakoterapia, farmakoterapia a stymulacja. P. Ruciński	15
13:25 – 13:40	Telemedycyna – ułatwienie czy kolejny problem u pacjenta z implantowanym stymulatorem M. Chudzik	15
13:40 – 14:00	Panel dyskusyjny: kontrole układu stymulującego. Jak robimy to w naszym ośrodku i dlaczego inaczej? Moderatorzy i Wykładowcy Sesji VI	20
14:00 – 15:00	Przerwa techniczno-kawowa – czas na spacer po Zamku z przewodnikiem ☺	45
15:00 – 16:00	Przerwa obiadowa	60
Sesja IV Stymulacja (trochę) zaawansowanych. Postępy w stymulacji. Algorytmy nowe i mniej nowe Prowadzą: M. Chudzik, W. Mojkowski		
16:00 – 16:30	Przerwa techniczna – czas na spacer po krużgankach Zamku ☺	30
16:30 – 16:45	Dodatkowe algorytmy stymulatora poza podstawowymi – cele, podział, zastosowania P. Ruciński	15
16:45 – 17:00	Nowe algorytmy redukujące ryzyko migotania przedsionków K. Oleszczak	15

15:00 – 17:45	Algorytmy zwiększające bezpieczeństwo stymulacji <i>P. Ruciński</i>	15
17:45 – 17:55	Algorytmy minimalizujące odsetek stymulacji przedsionków i komór (u kogo tak, u kogo nie !) <i>W. Mojkowski</i>	15
17:55 – 18:05	Algorytmy minimalizujące zużycie baterii – moda czy rzeczywisty postęp ? <i>J. Śpikowski</i>	10
18:05 - 18:20	Przerwa – napoje podtrzymujące ☺	15
Sesja V Stymulacja dla (trochę) zaawansowanych. Postępy w stymulacji. Algorytmy częściej i rzadziej używane. Dobór funkcji do choroby. Prowadzą: P. Dąbrowski, B. Grzegorzewski		
18:20 – 18:30	Funkcje imitujące lepiej i bądź doskonale naturalny chronotropizm serca (u kogo tak, u kogo nie !) <i>P. Dąbrowski</i>	10
18:30 – 18:45	Algorytmy zapobiegające nadmiernemu przyspieszeniu akcji komór przy arytmiiach przedsionkowych. Automatic Mode Switch. <i>P. Ruciński</i>	15
18:45 – 19:00	Zaawansowana funkcja Mode – Switching oraz Lock in 2:1 Protection zasady programowania <i>M. Chudzik</i>	15
19:00 – 19:15	Panel dyskusyjny: Dobór jednostki do pacjenta. Jakie funkcje uważam za standard a jakie tylko dla wybranych pacjentów ? <i>Moderatorzy i Wykładowcy Sesji IV i V</i>	15
19:15 – 20:00	Przerwa techniczna – czas na spacer po Zamku ☺	
20:00 – 21:30	Uroczysta wspólna kolacja ☺	
21:30 – 24:00	Sesja X Tradycyjne Kino Nocne. Powikłania stymulacji i postępowanie. Powikłania leczenia powikłań. Prowadzą: A. Kutarski, B. Małecka, M. Chudzik, A. Ząbek Komentarze: Słuchacze	12 0
Piątek, 7 listopada 2008		
8:00 – 9:00	Śniadanie	
Sesja XV Stymulacja i ablacja w migotaniu przedsionków. Realia anno domini 2008 i perspektywy W. Mojkowski, J. Kuśnierz		
9:00 – 9:15	Konwencjonalne rodzaje stymulacji u pacjentów z chorobą węzła zatokowego i z zespołem brady-tachykardii w świetle dzisiejszej wiedzy. Co jest gorsze: VVI 40/min czy konwencjonalna stymulacja DDD? Dlaczego w układach VDD AF występuje rzadziej niż w układach DDD. <i>P. Dąbrowski</i>	15
9:15 – 9:30	Algorytmy dostępne w stymulatorach dwuprzedsiionkowych – realne szanse czy ślepa uliczka ? Co wiemy teoretycznie i czego nie wiemy z praktyki i piśmiennictwa <i>P. Ruciński</i>	15

9:30 – 10:00	Strategia / filozofia zastosowania stymulacji u chorych z objawowym napadowym migotaniem przedsionków w moim ośrodku. Panel dyskusyjny: P. Dąbrowski (Zamość), M. Chudzik (Łódź), J. Kuśnierz (Warszawa), B. Małecka (Kraków), A. Piątkowska (Warszawa), W. Mojkowski (Warszawa), K. Śpikowski (Wrocław) Wypowiedzi po 8 min. Podsumowanie: A. Kutarski	30
10:00 – 10:45	Ablacja migotania przedsionków – których chorych kierować i jak ma się ablacja do stymulacji u pacjentów z współistniejącą węzłą zatokowego A. Piątkowska	45
10:00 – 10:20	Czas na współpracę i techniki hybrydowe ? Czy resynchronizacja może mieć miejsce u wybranych (których ?) pacjentów z nawrotami arytmii po ablacji ? i czy warto przysłać do ablacji pacjentów u których zawiodła stymulacja antyarytmiczna A. Piątkowska A. Kutarski (po 10 min)	20
10:20 – 10:40	Przerwa – napoje podtrzymujące ☺	20
Sesja XVI. Funkcje Holterowskie stymulatorów. Przydatność w ocenie leczenia arytmii. Prowadzą: M. Moszczeński, M. Chudzik		
10:40 – 10:55	Konwencjonalny stymulator jako narzędzie oceny występowania arytmii przedsionkowych. P. Ruciński	15
10:55 – 11:10	Stymulator dedykowany resynchronizacji przedsionkowej jako narzędzie oceny występowania arytmii przedsionkowych i jako narzędzie badawcze M. Chudzik	15
11:10 – 11:25	Funkcje Holterowskie w porównywalnych stymulatorach różnych firm. M. Chudzik	15
11:25 – 11:40	Pytania i dyskusja nad możliwościami obiektywnej oceny nasilenia arytmii przedsionkowych u pacjenta ze stymulatorem serca Prowadzą Moderatorzy sesji XVI i XVII	15
11:40 – 12:10	Podsumowanie Sympozjum: Pamiętajmy o powikłaniach A. Kutarski (5 min) Nie leczmy za długo infekcji antybiotykami B. Małecka (5 min) Jeżeli pojawia się myśl czy nie usunąć elektrod to znaczy że już dawno powinny być usunięte A. Kutarski (5 min) Pamiętajmy o algorytmach zwiększających i zmniejszających odsetek stymulacji przedsionków K. Oleszczak (5 min) Tylko lokalizacja elektrod i odpowiedni program mają szansę zmniejszyć liczbę nawrotów AF M. Chudzik (5 min) Nie traktujmy zbyt wiążąco funkcji Holterowskich – w pamięci IEGM szukajmy arytmii komorowych bo to może okazać się najważniejsze. P. Ruciński (5 min)	30
12:10 – 12:15	Wręczenie certyfikatów. Zakończenie Kursu. A. Kutarski	
12:15 – 13:00	Zwolnienie pokoi hotelowych	
13:00 – 14:00	Obiad (pożegnalny) ☹	

Przed nami sobota i niedziela na wypoczynek i ... odrabianie zaległości

Nasi Sponsorzy

Dziękujemy !!!

**WYDARZENIA KARDIOLOGICZNE DLA ZAINTERESOWANYCH ELEKTROKARDIOLOGI I INWAZYJNI
(ze strony www.ptkardio.lublin.pl)**

V-te Jesienne Warsztaty Resynchronizacyjne

Termin: 20-21 listopada 2008

Miejsce: Katowice-Ochojec

Więcej: wkrótce

Patronat: Sekcja Rytmu Serca PTK

Sponsor Główny: Biotronik Polska

**Kliniczne i techniczne aspekty zapobiegania nagłej śmierci sercowej i leczenia
ICD - III Sympozjum Zimowe**

Data: 10-12 grudnia 2008

Miejsce: Zespół Pałacowo - Parkowy w Jadwisinie

Organizatorzy: Klinika Kardiologii ŁUM i Oddział Lubelski PTK

Patronat: Sekcja Rytmu Serca PTK

Sponsor Główny: Biotronik Polska

